

Розвиток навчальної автономії старшокласників у процесі формування англомовної лексичної компетентності

Анотація. У статті, присвяченій проблематиці розвитку навчальної автономії на уроках іноземної мови, наведено визначення і загальну характеристику навчальної автономії, проаналізовано передумови ефективності розвитку навчальної автономії старшокласників, розглянуто стратегії та засоби розвитку навчальної автономії у процесі формування англомовної лексичної компетентності учнів старшої школи, запропоновані приклади відповідних вправ.

Ключові слова: навчальна автономія, навчальні стратегії, комунікативні стратегії, засоби розвитку навчальної автономії, прийоми мнемотехніки, пам'ятки, метод проєктів, мовний портфель.

Подосиннікова А. І., Мельник С. Н.

Сумской государственной педагогической университет имени А. С. Макаренко

Развитие учебной автономии старшекласников в процессе формирования англоязычной лексической компетентности

Аннотация. В статье, посвященной проблематике развития учебной автономии на уроках иностранного языка, даны определение и общая характеристика учебной автономии, проанализированы предпосылки эффективности развития учебной автономии старшекласников, рассмотрены стратегии и средства развития учебной автономии в процессе формирования англоязычной лексической компетентности учеников старшей школы, приведены примеры соответствующих упражнений.

Ключевые слова: учебная автономия, учебные стратегии, коммуникативные стратегии, средства развития учебной автономии, памятки, приёмы мнемотехники, метод проектов, языковой портфель.

Podosynnikova H., Melnyk S.

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

Fostering learner autonomy of senior pupils in the process of English lexical competence formation

Abstract. Introduction. The article is devoted to the problem of fostering learner autonomy in the process of English lexical competence formation. The definition and general characteristics of learner autonomy are given; the preconditions of learner autonomy effectiveness are analyzed; the strategies and the means of learner autonomy are discussed; the examples of exercises for fostering learner autonomy of senior pupils in the process of English lexical competence formation are provided.

Purpose. The purpose of this search is to study the development of learner autonomy in the process of English lexical competence formation.

Methods. The means of learner autonomy used for forming lexical competence of senior pupils are mnemonic

techniques, learner's tips (mementos), language portfolio, project work. The author also suggests the most widely used means of learner autonomy, such as mnemonic techniques, learner's tips.

Results. One of the spin-offs of communicatively oriented language learning and teaching is the premium placed on the role of the learner in the language learning process. Within such a conception, learning is not simply a matter of rote memorisation; it is a constructive process that involves actively seeking meaning from events.

The foreign language learner autonomy is the learning process which is planned, organized and controlled by a student in terms of relative independence from a teacher. Learner autonomy does not only offer a choice of how to learn, but also what and when to learn to achieve one's learning goals.

Within the context of foreign language education, there seem to be several main attributes characterising autonomous learners. Autonomous learners: a) have insights into their learning styles and strategies; b) take an active approach to the learning task at hand; c) are willing to take risks, i.e., to communicate in the target language at all costs; d) are good guessers; e) attend to form as well as to content, that is, place importance on accuracy as well as appropriacy; f) develop the target language into a separate reference system and are willing to revise and reject hypotheses and rules that do not apply; g) have a tolerant and outgoing approach to the target language.

Learning strategies are the special thoughts or behaviors that individuals use to help them comprehend, learn, or retain new information. Learning strategies can be classified into direct (memory-related, cognitive), indirect (social, affective, meta-cognitive) and communicative (compensatory) strategies.

Keywords: learner autonomy, learning strategies, communicative strategies, the means of fostering learner autonomy, learner's tips, mnemonic techniques, project work, language portfolio.

Постановка проблеми. Концепт автономної особистості, яка характеризується високим рівнем самостійності, критичного мислення та (само)рефлексії, лежить в основі процесів демократизації освіти. За визначенням Н. Ф. Коряковцевої, **навчальна автономія** – це навчально-пізнавальна діяльність, яка регулюється самим учнем в умовах відносної незалежності від учителя [4, с. 37].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання автономії учнів у процесі навчання іноземних мов уже давно порушується у сучасній психолого-педагогічній та методичній літературі (І. Л. Бім, Н. Ф. Бориско,

Н. Ф. Коряковцева, І. П. Задорожна, І. О. Зимня, О. О. Леонтьєв, Є. С. Полат, В. В. Сафонова, О. М. Соловова, А. М. Щукін, R. Hohn, R. Oxford, D. Gardner, а також Т. В. Литвинова, Т. О. Олійник, Л. В. Трофимова, Н. В. Ягельська тощо). Дослідники одноставно стверджують, що обмеження чи відсутність автономії учня протистоїть глобальним тенденціям розвитку сучасного суспільства, яке вимагає формування у випускників готовності до подальшої самоосвіти, самовдосконалення та посилення ступеня соціальної відповідальності. Важливим визнається подальше аспектно вирішення проблеми розвитку навчальної автономії на уроці іноземної мови в теоретичній і практичній площинах, що дозволить створити умови для всебічного розвитку школяра як особистості, здатної до самовизначення, саморозвитку і готової до активної та відповідальної соціальної діяльності [4, с. 19].

Метою статті є дослідити питання розвитку навчальної автономії старшокласників у процесі формування англомовної лексичної компетентності.

Результати дослідження. Навчальну автономію ми розглядаємо як феномен, який відноситься до іншомовної навчально-стратегічної компетентності. Зміст роботи в умовах навчальної автономії має відображувати: 1) механізми оволодіння іноземною мовою, 2) особливості розвитку навчальної автономії та формування навчально-стратегічної компетентності на певному ступені навчання [2; 5]. Розглянемо ці складники у контексті завдань формування англомовної лексичної компетентності старшокласників.

1. Ефективність вивчення іноземної мови значною мірою залежить від того, наскільки усвідомлено учень підходить до мови як об'єкта засвоєння, розуміє завдання використання мови у процесі реального спілкування [4, с. 38]. Відповідно, основними об'єктами засвоєння старшокласниками лексичного аспекту іноземної мови є: оволодіння вільними лексичними одиницями та *ідіоматичними конструкціями*, які відбивають вербальний менталітет нації носіїв мови (Г. І. Подосиннікова), формування інтегрованих рецептивних і репродуктивних лексичних навичок іншомовного мовлення, а також подальша практика у спілкуванні іноземною мовою, оволодіння елементами лінгвокультури, систематизація та узагальнення мовного досвіду учнів, набутого ними на попередніх ступенях. У змісті навчання з'являються професійно спрямовані лексичні одиниці відповідно до певної галузі знань. Зростає обсяг роботи з формування пасивного лексичного мінімуму у процесі реалізації різних комунікативних видів читання та аудіювання. Також зростає питома вага самостійної роботи учнів з лексичним матеріалом, удосконалюються прийоми користування двомовними та одномовними

словниками [5, с. 220]. Технології, прийоми, види навчальної діяльності все більше набувають форм, наближених до реальних умов спілкування. Широко використовуються творчі, а також інтерактивні форми роботи, спрямовані на розвиток критичного мислення старшокласників [8].

2. Особливостями розвитку навчальної автономії та формування навчально-стратегічної компетентності старшокласників є систематизація знань та вдосконалення умінь, необхідних для використання стратегії оволодіння іноземною мовою, з якими вони ознайомились раніше. Щоб бути готовими самостійно продовжувати вивчення іноземної мови у майбутньому, учні мають навчитися: визначати цілі оволодіння іноземною мовою та співвідносити їх зі своїми інтересами і практичними потребами; передбачати кінцевий результат оволодіння мовою і визначати критерії його оцінки; відбирати найбільш прийнятні й ефективні форми і прийоми навчання; відслідковувати процес та успішність свого просування в оволодінні іноземною мовою; оцінювати свої досягнення і можливості використання іноземної мови у реальній діяльності; оцінювати продуктивність і досвід своєї навчальної діяльності [5, с. 456].

Відомо, що не всі учні можуть ефективно навчатися в умовах автономної моделі освіти. Основу **готовності до автономії** складають такі здібності та вміння навчальної автономії: 1) концентрувати увагу на поставлених цілях і завданнях освіти в цілому та її окремому етапі; 2) самостійно управляти процесом власної освіти; 3) контролювати й оцінювати динаміку свого розвитку, дотримуватися певних термінів виконання завдань; 4) усвідомлювати власні навчальні стилі і стратегії; 5) займати активну позицію щодо вирішення комунікативних і навчальних завдань; 6) долати негативні емоції, зберігати впевненість у власних силах у випадку стресових ситуацій тощо [10, с. 52-55].

Виходячи з викладеного вище, охарактеризуємо передумови розвитку навчальної автономії старшокласників у процесі формування англомовної лексичної компетентності.

Ефективність розвитку навчальної автономії у *психологічній площині* визначається здатністю до саморегуляції та мотивацією, яка забезпечується: а) створенням ситуації розвитку, б) моделюванням особистісно значущого для учня контексту навчальної діяльності, спрямованого на створення реального продукту, в) навчанням у співробітництві, г) акцентуванням рефлексивної самооцінки, самоконтролю та саморегуляції навчальної діяльності.

Враховуючи структуру саморегуляції навчальної діяльності, описану в психологічній літературі, можна вважати, що, акцентуючи увагу у процесі організації навчальної автономії на плануванні, моделюванні,

програмуванні, оцінці та контролі учнями власної пізнавальної діяльності, вчитель сприятиме розвитку компонентів саморегуляції та, в кінцевому результаті, – зростанню навчальної автономії [3, с. 9-12]. Наведемо приклади відповідних вправ.

Вправа 1.

Work in groups of 4.

You are members of the English Learners Sport Competition Committee. The Competition will last for 3 days, each day being devoted to British, American or world sport. Make lists of sports for each day of the event.

Step 1: look through the list of sports and group them into 3 columns: traditionally popular in 1) Great Britain, 2) the USA and 3) kinds of sport popular all along the world.

Cricket / Rugby / Squash / Tenpin bowling / Hockey / Softball / Floorball / Golf / Shooting / Soccer / Volleyball / Netball / Wrestling.

N.B.

Play is used with ball sports and competitive games where you play against another person.

Do is used for recreational activities and a non-team sport. You don't use a ball.

Go is often used with activities that end in -ing. You go somewhere to do something.

Step 2: report the results to the class.

Вправа 2.

Step A. Interview 3 of your classmates to learn sport activities they are fond of. Use the verbs do, go, play and names of sports or activities. Make sure you know how to choose between the verbs do, go, play.

Step B. Now report the results to the class in 2 perspectives: 1) name sports and activities you and your friend do, play or go; 2) stress on your classmates' efficiency in some kind of sport, using a predicative construction: "Helen is a good volley-ball player".

У методичному аспекті передумовами ефективності навчальної автономії є: 1) знання стратегій вивчення іноземних мов і раціональних прийомів роботи з іншомовним матеріалом; 2) вибір оптимальних стратегій і прийомів, адекватних поставленій задачі; 3) відповідний рівень інформаційної культури учнів, який забезпечує можливість швидкого пошуку та інтерпретації інформації; 4) вміння раціонально розподілити час і контролювати поточні результати; 5) своєчасне внесення коректив на основі результатів поточного контролю чи самоконтролю.

Нагадаємо, що **стратегія** – це один із способів набуття, збереження та використання інформації, яка допомагає досягненню певної мети [9, с. 325].

Слідом за А. М. Шукіним та іншими дослідниками, у цій статті розглядаються дві основні групи **стратегій вивчення іноземних мов** – навчальні та комунікативні, які допомагають сприймати новий іншомовний досвід, аналізувати, узагальнювати, запам'ятовувати, адекватно діяти у навчальних ситуаціях [2; 5; 6; 9].

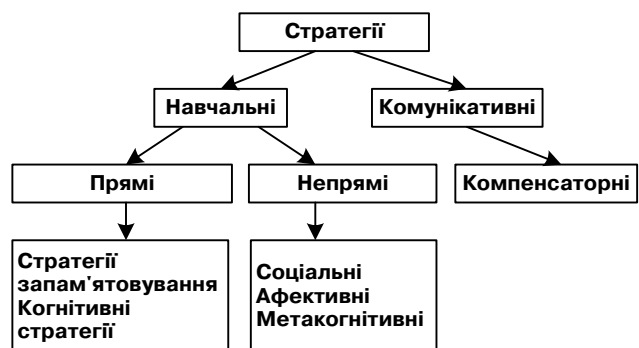
Навчальна стратегія – це організована, цілеспрямована і регульована послідовність визначених дій, які виконують учні під час навчальної діяльності, для того щоб навчання стало легшим, більш швидким та ефективним. **Прямі навчальні стратегії** стосуються безпосередньо дій з мовним і мовленнєвим матеріалом. Це стратегії запам'ятовування (або мнемічні) та когнітивні. Вони сприяють формуванню навичок і вмінь, тобто оптимізують процеси формування мовних і мовленнєвих компетентностей. **Непрямі стратегії** більшою мірою стосуються навчального процесу, хоча деякі з них є актуальними для організації спілкування, тому можуть бути віднесені також і до комунікативних. Їх поділяють на соціальні, афективні і метакогнітивні.

Комунікативна стратегія – це усвідомлена лінія комунікативної поведінки у конкретній ситуації спілкування, яка використовується для забезпечення спілкування з іншими людьми та подолання труднощів, викликаних недостатністю мовного і соціального досвіду спілкування іноземною мовою.

Компенсаторні стратегії більшою мірою можна вважати стратегіями комунікативними, хоча вони можуть використовуватись і в процесі оволодіння іноземною мовою.

Поділ стратегій є умовним, оскільки вони тісно переплітаються між собою і можуть переходити одна в одну. Наприклад, часто стратегії запам'ятовування ототожнюються з когнітивними стратегіями, а когнітивні стратегії при використанні у парно-груповій роботі можуть переходити в соціальні [5, с. 445-451].

Класифікація стратегій вивчення іноземних мов

Наведемо приклади вправ для розвитку стратегій вивчення іноземних мов у процесі формування англomовної лексичної компетентності учнів 10-го класу (на матеріалі теми “Sports and Games”).

Вправа 1.

What's the role of sport in teenagers' life nowadays?

Step 1. Schmooze around and ask your classmates about the role of sport in their life. Get their answers to the questions below. Then answer the same questions yourself.

Questions	I	My friend
1. What kinds of sport do you go, play, do?		
2. How often do you go in for these kinds of sport?		
3. Where do you go in for these kinds of sport?		
4. Who do you go in for these kinds of sport with?		
5. Do you have any achievements in these kinds of sport?		

Step 2. Sum up and speak on the role of sport in your and your friends' life.

Вправа 2.

You have to get ready with a report about the last Olympic Games. Plan your work answering the following questions.

- Where can I find the factual information?
- How often do I select articles, etc.? Should I read all the articles in detail?
- How should I study the information I've found?
- Should I group the information in any way?
- What techniques can I use to bring all the information together?
- How should I present a report to make it interesting, bright, easy to remember?

Вправа 3.

Guess the meanings of the following expressions with the word BALL and suggest their proper Ukrainian equivalents:

ball is in your court, have a ball, on the ball, start the ball rolling, that's the way the ball bounces, whole new ball game.

До засобів реалізації стратегій вивчення іноземних мов у процесі формування англомовної лексичної компетентності учнів старшого ступеня належать: прийоми мнемотехніки, пам'ятки, мовний портфель, метод проектів.

Особливості вказаних засобів розвитку навчальної автономії зумовлюють їх місце у процесі формування англомовної лексичної компетентності учнів старшого ступеня.

У межах окремого уроку для ознайомлення з лексичним матеріалом та автоматизації відповідних мовленнєвих навичок використовують такі засоби розвитку навчальної автономії як прийоми мнемотехніки і пам'ятки.

У межах серії уроків використовують, крім згаданих вище пам'яток, також мовний портфель і метод проектів для організації комплексної практики у спілкуванні в різних видах мовленнєвої діяльності та вдосконалення сформованих лексичних навичок. Зауважимо, що специфіка цих засобів розвитку навчальної автономії унеможливує їх використання лише для формування лексичної компетентності уч-

нів, тому увага авторів статті буде сконцентрована на прийомах мнемотехніки і пам'ятках.

Прийоми запам'ятовування, або **прийоми мнемотехніки**, можуть використовуватися як для запам'ятовування значення і правопису лексичних одиниць на етапі ознайомлення з новою лексикою, так і для формування мовленнєвих лексичних навичок на етапі автоматизації дій з лексичним матеріалом. Прийоми мнемотехніки мають у своїй основі стратегії створення ментальних зв'язків: класифікація, групування, об'єднання, застосування різних способів візуалізації [6, с. 11]. Відповідно, серед прийомів мнемотехніки виділяють наступні: техніку «Locі», метод «ключових слів», техніку асоціативних зв'язків, складання речень чи історій, рифмівки для запам'ятовування, акроніми, мелодизацію (ритмізацію), візуалізацію.

Техніка «Locі». Нові лексичні одиниці «закріплюють» за добре відомими об'єктами, наприклад за предметами меблів у квартирі. Лексику, яку необхідно запам'ятати, фіксують на картках лише вербально або у супроводі картинки і розміщують на нерухомих предметах у квартирі. Для створення більшої кількості ментальних зв'язків рекомендується запам'ятати не лише зміст картки, але й її місце у кімнаті. Наведемо приклад відповідної вправи.

Now let's train to remember things with fun. Learn the kinds of sport using the "Locі" technique. In your copy-book draw your room and place the names of kinds of sport wherever you like – the funnier, the better!

Метод «ключових слів». Іноземне слово запам'ятовується в парі зі словом рідної мови, яке звучить схоже, і обидва слова запам'ятовуються у певному візуальному образі.

Наприклад: ping pong – Кінг Конг (у думках малюємо картинку: Кінг Конг грає в пінг понг).

Техніка асоціативних зв'язків. Ця техніка пов'язана з властивістю людини швидше й міцніше запам'ятовувати те, що знаходиться у природному і логічному взаємозв'язку. Асоціативні зв'язки можуть бути різних типів. Найбільш ефективними у формуванні лексичної компетентності типами асоціативних зв'язків є наступні.

1. **Інтерактивні зв'язки:** щоб вивчити ряд слів, потрібно зв'язати їх в емоційно забарвлений асоціативний ланцюжок – веселий, парадоксальний або навіть безглуздий. Наведемо приклад відповідної вправи.

Learn the Olympic kinds of sport in this way: draw a set of comics about the last Olympic Games in which somebody indulges in all the Olympic kinds of sport. There should be some logical link or associative connection in each episode.

2. **Графемні зв'язки:** простіше запам'ятовувати схожі слова, тому можна вигадати «вузли на пам'ять» і

графічно їх закріпити. Наприклад: sKates – Ковзани, sneaKers – Кеди.

3. Образні зв'язки. Наприклад: щоб запам'ятати, що «Rugby» – це англійський футбол, уявляємо Андрія Шевченка у формі британської футбольної команди.
4. Зв'язки з рідною мовою: можна запам'ятовувати слова, підшукуючи їм в рідній мові рими а) природні, тобто споріднені за змістом, чи б) контрастивно-безглузді, смішні. Наприклад: floorball – пол-бол.
5. Рухові зв'язки: прив'язування слова чи фрази до жесту, руху. Наприклад, ефективним є запам'ятовування видів спорту, якщо їх називати, супроводжуючи відповідними рухами, жестами.

Наведемо приклади вправ.

Вправа 1.

Take turns to pantomime to your partner 3 sports you enjoy or would fancy trying and the equipment one needs for that.

Вправа 2.

Talk to your friend about sports you are good at. While talking pantomime the vocabulary we use to talk about kinds of sport and sport equipment.

- P1. Say, ____, do you play **badminton / basketball / tennis, etc.**?
- P2. No, I don't fancy playing any **indoor / outdoor / open-air / water / table** games. But I happen to be quite a good **chess / draughts / table-tennis** player. What about you?
- P1. Oh, I enjoy it immensely! Why not playing it together?
- P2. All right, let's arrange time and place then.

Складання речень чи історій. Лексичні одиниці з певної теми можуть бути поєднані у межах спеціально створеної історії. При цьому парадоксальність, нереальність подій, штучність сюжету можуть зробити історію більш емоційно забарвленою, яскравою – та приведуть до кращого запам'ятовування лексичного матеріалу. Наприклад.

Imagine that you are taking part in the Young Writers Competition. Look up the following words in a dictionary and write a short funny story using all the words: pitch, court, course, track, ring.

Мелодизація, ритмізація – приспівування мовленевого кліше на просту, відому мелодію. Наприклад.

Try to learn the following vocabulary units by singing them to the tune of the song "Jingle, Bells": ball is in your court, have a ball, on the ball, that's the way the ball bounces, start the ball rolling, whole new ball game.

Візуалізація значень слів чи змісту правила – наприклад фонетичного: виділення дифтонгів (shOOting, canOEing, hORseriding) [1, с. 69-73]. Наприклад:

Many idioms originate from sport. Guess the meaning and etymology of the idioms. Match the idioms with the sports they originate from. Consult the dictionary if necessary. Try to remember the idioms by imagining situations they originated from.

To be bowled over; to beat someone to the punch; to hit below the belt; to jockey yourself into position; to throw in the towel.

У процесі розвитку навчальної автономії використовуються різноманітні **пам'ятки**.

За Є. І. Пассовим, **пам'ятка** – це вербальна модель прийому навчальної діяльності, тобто словесний опис того, для чого, чому і як слід виконувати й перевіряти певну вправу або завдання; це своєрідне звернення до учня, стислий набір порад стосовно оволодіння тією чи іншою стратегією, навчально-пізнавальною чи, зокрема, комунікативною [5, с. 508].

Пам'ятки будуть доречними як на етапі ознайомлення з лексичним матеріалом, так і під час автоматизації мовленнєвих дій з ним. Вони також є ефективним засобом вдосконалення мовленнєвих лексичних навичок, само- та взаємоконтролю, рефлексії. Наприклад.

Пам'ятка-порада 1

Деякі слова краще запам'ятовувати, використовуючи начерки (малюнки, картинки, фотографії). Візьми фото (або інше зображення) і підпиши все, що там бачиш. Для цього можна скористатися словником. Прикріпи зображення на видному місці. Щоразу, дивлячись на нього, ти повторюєш слова.

Пам'ятка-порада 2

Не потрібно боятися своїх помилок. Варто навчитися використовувати їх у власних інтересах. Для цього заведи «каталог улюблених помилок». До каталогу не потрібно записувати слово з помилкою: запиши правильний варіант, правило-пояснення і приклад речення зі словом. Відмічай, скільки разів ця помилка повторюється. Якщо вона зникла із твоїх робіт, викресли її з каталогу – вона перестала бути «улюбленою».

Традиційно пам'ятки призначають для індивідуальної самостійної роботи учня над оволодінням іноземною мовою, хоча дедалі ширше використовують для планування й узгодження дій учнів у ході виконання групової роботи [5, с. 508]. Наприклад:

You are a manager of a newly open sport club.

- A. *Work with a partner. Your chief has asked you to make a list of 8 sports and activities you will recommend to the clients this winter with notes on the place, time, equipment and clothes needed. Make the list. Get ready to present it and ground your point. Use the dictionary if necessary.*
- B. *Change a partner. Discuss the list with the chief. Only 4 sports should be left in the list.*
- C. *With a partner fill in the table to make mementos for clients to each sport / activity in your final list (place, time, equipment and clothes).*

Sport / Activity	Place	Time	Equipment & clothes

Висновки і перспективи. Отже, методично обґрунтоване і системне використання засобів розвитку навчальної автономії на всіх етапах формування англомовних лексичних навичок підвищує ефективність формування англомовної лексичної компетентності старшокласників і забезпечує розвиток умінь самостійно управляти процесом освіти, концентрувати увагу на поставленому завданні, саморегуляції та саморефлексії тощо.

Перспективами подальших досліджень ми вбачаємо у створенні теоретичних основ підсистеми вправ для розвитку навчальної автономії старшокласників у процесі формування англомовної лексичної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

- Бориско Н. Ф. Сам себе методист или советы изучающему иностранный язык / Н.Ф. Бориско. – К.: «Фирма «ИНКОС», 2001. – 267 с.
- Бориско Н. Ф. Учебная автономия в школе – пути и возможности / Н.Ф. Бориско // *Іноземні мови*. – 2012. – № 4. – С. 4-10.
- Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання: германські мови» / І. П. Задорожна. – К., 2012. – 44 с.
- Коряковцева Н. Ф. Теория обучения иностранным языкам: продуктивные образовательные технологии: [учеб. пособие для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений] / Н. Ф. Коряковцева. – М.: Издательский центр «Академия», 2010. – 192 с.
- Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних та лінгвістичних університетів / [О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.]; за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
- Олійник Т. О. Особливості формування навчально-стратегічної компетентності / Т. О. Олійник // *Іноземні мови*. – 2013. – №4. – С. 9-20.
- Подосиннікова Г. І. Навчання студентів-філологів ідіоматичних предикативних конструкцій англійського розмовного мовлення на матеріалі автентичних художніх текстів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови» / Г. І. Подосиннікова. – К, 2002. – 24 с.
- Подосиннікова Г. І. Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов / Г. І. Подосиннікова. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2012. – С. 196-208. – (Педагогічний процес: Теорія і практика).
- Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 единиц / А. Н. Щукин. – М.: Астрель: АСТ: Хранитель, 2008. – 746 с.
- Thanasoulas Dimitrios. What is Learner Autonomy and How Can It Be Fostered? [Online resource]. – Access mode: <http://iteslj.org/Articles/Thanasoulas-Autonomy.html>
- Borysko N. F. Sam sebe metodyst yly sovety yzuchaiuschemu ynostrannyj iazyk / N.F. Borysko. – K.: «Firma «YNKOS», 2001. – 267 s.
- Borysko N. F. Uchebnaia avtonomyia v shkole – puty y vozmozhnomy / N.F. Borysko // *Inozemni movy*. – 2012. – № 4. – S. 4-10.
- Zadorozhna I. P. Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsii samostijnoi roboty majbutnikh uchyteliv z ovolođinnia anhlomovnoiu komunikatyvnoiu kompetentsiieiu: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora ped. nauk: spets. 13.00.02 «Teoriiia i metodyka navchannia: hermans'ki movy» / I. P. Zadorozhna. – K., 2012. – 44 s.
- Koriakovtseva N. F. Teoriya obuchenya ynostrannym iazykam: produktyvnye obrazovatel'nye tekhnolohyy: [ucheb. posobyie dlia stud. lynch. fak. vyssh. ucheb. zavedenyij] / N. F. Koriakovtseva. – M.: Yzdatel'skyj tsentr «Akademyia», 2010. – 192 s.
- Metodyka navchannia inozemnykh mov i kul'tur: teoriia i praktyka: pidruchnyk dlia stud. klasychnykh, pedahohichnykh ta lnhvistychnykh universytetiv / [O. B. Bihych, N. F. Borysko, H. E. Borets'ka ta in.]; za zahal'n. red. S. Yu. Nikolaievoi. – K.: Lenvit, 2013. – 590 s.
- Olijnyk T. O. Osoblyvosti formuvannia navchal'no-stratehichnoi kompetentnosti / T. O. Olijnyk // *Inozemni movy*. – 2013. - №4. – S. 9-20.
- Podosynnikova H. I. Navchannia studentiv-filolohiv idiomatychnykh predykatyvnykh konstruksij anhlis'koho rozmovnoho movlennia na materialy avtentychnykh khudozhnikh tekstiv: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.02 «Teoriiia ta metodyka navchannia: hermans'ki movy» / H. I. Podosynnikova. – K, 2002. – 24 s.
- Podosynnikova H. I. Metodychna kharakterystyka interaktyvnoho navchannia inozemnykh mov / H. I. Podosynnikova. – K.: TOV «Vydavnyche pidpriemstvo «Edel'vejs», 2012. – S. 196-208. – (Pedahohichnyj protses: Teoriiia i praktyka).
- Schukyn A. N. Lynthvodydaktycheskyj entsyklopedycheskyj slovar': bolee 2000 edynyts / A. N. Schukyn. – M.: Astrel': AST: Khrarytel', 2008. – 746 s.
- Thanasoulas Dimitrios. What is Learner Autonomy and How Can It Be Fostered? [Online resource]. – Access mode: <http://iteslj.org/Articles/Thanasoulas-Autonomy.html>

REFERENCES

Отримано 22.02.2016